

Troels Bak Stensgaards prædiken 11. søndag efter trinitatis

Taler

Troels Bak Stensgaard
Sognepræst

Dato

31. august 2025

Sted

Vestervang Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 18, vers 9-14

Salmer

Nu gløder øst i morgenskær
I underværkers land jeg bor
Min nåde er dig nok
Dybt fornædres skal enhver
Hil dig, Frelser og Forsoner, vers 7
På Guds nåde

1

Kære menighed!

5 Det er – tro det eller ej – sjældent, at en kirkegænger kritiserer noget i mine prædikener. I hvert fald over for mig selv. Men jeg husker engang for en ti år siden, hvor jeg heroppe på prædikestolen havde sagt, at ligesom vi ikke bryder os om fanatiske islamistiske terrorister, kan vi heller ikke lide kristne, der er lidt for frelste.

10 Denne påstand eksemplificerede jeg med faster Anna i tv-serien Matador, Mads og Kristen Skjerns sure søster fra Ringkøbing, som finder sine brødres liv i hyggelige sjællandske Korsbæk letsindigt og syndigt. Hvilket fik en af jer til den dag at gå i rette med mig i kirkedøren. Vedkommende påpegede nemlig og med rette, at den vestjyske, missionske og moralsk forargede og fordømmende faster
15 Anna i modsætning til hendes to brødre, den stadig mere hensynsløse og ensomme pengemand Mads, og den humanistiske og milde, men også ubeslutsomme og vege Kristen, er et ærligt og modigt menneske. For FASTER Anna er tro mod sin egen overbevisning, selv når det er ubekvem og koster hende noget.

20

Dette nævner jeg, fordi det nok er lige så let for de fleste af os at blive forarget på farisæeren her i Jesu lignelse som på faster Anna i Matador.

Men hvis vi siger til os selv: 'Tak Gud, at jeg ikke ligesom denne skinhellige og
25 dømmesyge farisæer', så er vi selvfølgelig ikke et hak bedre end ham selv, og så
har vi desuden misforstået denne lille, men meget drilske lignelses pointe.

For Jesus første tilhørere må det have været et chok at høre, at det var den
syndige tolder, den korrupte skatteopkræver og usle landsforræder, som gik
30 hjem som retfærdig, og ikke farisæeren, det moralske og religiøse forbillede.

Men sådan hører vi jo ikke lignelsen i dag, og den udfordrer os ikke længere på
samme måde.

35 Det går nemlig som en rød tråd igennem alt, hvad Jesus siger og gør, og er for os
her 1200 år efter evangeliets komme til Norden med Ansgar nærmest blevet en
selvfølgelighed, at man ikke som farisæeren kan opfylde Guds lov uden
kærlighed til næsten, ja uden at elske sin næste som sig selv. Og vi ved også af
samme grund, at hvis vi som farisæeren tror, at vi har vores på det tørre og ikke
40 skylder Gud og vores medmennesker at gøre det lidt bedre, at så bør vi
genoverveje sagen og begynde at lytte bedre efter, hvad Jesus siger til os.

En anden og måske særligt i vores moderne lutherske folkekirke oplagt
misforståelse af lignelsen er, hvis vi gør den syndige tolder til en slags
45 ærkeprotestantisk antihelt, fordi han ikke bilder sig noget ind eller hænger fast i
ydre fromhedsformer som faste og tiende, men tror på syndernes forladelse.

Som præst hører man f.eks. tit det ordsprog, at det er bedre at sidde på kroen og
tænke på kirken end at sidde i kirken og tænke på kroen. Hvilket afspejler den i
50 dag så udbredte tanke, at tro først og fremmest er noget inderligt, en indre
overbevisning eller følelse, ja en privatsag, som egentlig ikke behøver noget ydre
udtryk.

Men man kan som bekendt hykle på mange måder, og ligesom man kan gøre sig
55 til af og dyrke sin egen fromhed, så kan man også gøre sig til af sin mangel på
fromhed.

Nej, tolderen her er ikke en moderne sekulariseret luthersk kulturkristen, som
trøster sig med, at de fromme kirkegængere ikke er et hak bedre end ham selv.

60

Tolderen går jo ligesom farisæren også op til templet for at bede til Gud.

Men hvordan skal vi så forstå lignelsen?

65

Tja, vi siger med et kendt ordsprog, at djævelen ligger i detaljen, men det kan man da heldigvis også sige om Gud. Derfor vil jeg i dag gerne fremhæve et par detaljer i lignelsen, som synes mig at være en nøgle til dens budskab.

70

”Tolderen stod afsides”, hedder det i vores bibeloversættelse.

Det opfatter vi vel ofte som et udtryk for, at toldereren var så ydmyg og bevidst om sin egen syndighed, at han holdt sig på afstand af den hellige farisæer og andre fromme mennesker i templet.

75

Det lille græske ord som oversættes med “afsides”, kan imidlertid også betyde ”langt borte”.

80

Det er det græske ord *makrothen* (μακρόθεν), som har teologisk betydning, for at stå “langt borte” er et symbol på afstanden til Gud.

85

Da den fortabte søn, i lignelsen om den fortabte søn, vender hjem, er han også “langt borte”, da Faderen ser ham, fyldes af medlidenhed, løber ham i møde, omfavner ham og kysser ham (Lukas 15,20).

90

Da Peter langfredag morgen skal til at fornægte Jesus i ypperstepræstens port, beskrives han med det samme lille ord som én, der følger Jesus “på afstand” (Lukas 22,54).

Og ved korsfæstelsen står Jesu følgesvende og ser til “på afstand” (Lukas 23,49).

95

Så “afstanden” er et centralt teologisk tema i Lukasevangeliet. Fordi menneskeheden er på afstand af og langt borte fra Gud, og det kun er Gud selv, der kan overvinde den afstand.

Vi skal passe på med at sentimentalisere den angrende tolder. Han er en slyngel! Magtfuld, korrupt, ubarmhjertig, uren, en forræder mod Loven og folket.

Men i modsætning til farisæren ved toldereren, at der er en for ham selv

uoverstigelig kløft mellem ham og Gud og beder Gud om at overvinde den. Derfor løfter han end ikke øjnene mod himlen, slår sig for brystet og beder om Guds barmhjertighed: "Gud, vær mig synder nådig!"

105 Hvis vi vender os mod farisæeren, så står der i vores autoriserede bibels oversættelse til dansk, at "farisæeren stillede sig op og bad således for sig selv". Men hvad betyder det, at han bad for sig selv? Farisæeren beder jo ikke for sig selv i den forstand, at han synes, at han mangler noget, som han må bede Gud om. Men farisæeren beder formodentlig heller ikke for sig selv i den forstand, at
110 han beder lydløst, for dengang bad man normalt højlydt.

Den danske oversættelse bygger her på nogle af de gamle græske manuskripter, men andre af de gamle håndskrifter har en anden rækkefølge af ordene, som medfører, at vi kan oversætte med, at farisæeren stillede sig op for sig selv, og så
115 bad følgende bøn: Gud jeg takker dig osv.

Ergo: Tolderen stillede sig op på afstand af det hellige eller Gud, fordi han i fortvivlelse over sin synd blev nødt til at håbe på, at kun den medlidende Gud kan og vil overvinde afstanden mellem os og Gud, tilgive og frelse os.

120

Farisæeren stillede sig derimod op på afstand af andre mennesker, fordi han troede, at han havde overvundet afstanden mellem Gud og ham selv.

Sådan siger lignelsen, at den selvtilstrækkelige, den, der tror, at han eller hun kan
125 klare sig selv i livets vigtigste spørgsmål, vort forhold til Gud, i virkeligheden er alene eller ensom blandt mennesker, selv om vedkommende måske er centrum for andres beundring og udefra set har et vellykket liv.

Mens omvendt den, som i verden er perifer og måske ikke regnes for noget godt
130 af sig selv eller andre, i virkeligheden er dybt forbundet med alle andre. Når det menneske i sin afmagt beder om at få den del i den kærlighed, som alene overvinder alt, hvad der skiller os fra hinanden og fra Gud.

Derefter gik tolderens retfærdig hjem, står der i vores oversættelse.

135

Men bemærk: Ordet står der i den græske originaltekst med en passivform af ordet retfærdiggøre, at da tolderens var blevet retfærdiggjort, så gik han hjem.

140 Det var noget, som hændte ham som et svar på hans bøn, men det var ikke
noget, som han selv eller andre nødvendigvis kunne se på hans gang eller hans
liv.

Dette understreger Jesus meget klart ved først efter at have fortalt sin lignelse at
145 konkludere: ”Jeg siger jer: Det var ham, der gik hjem som retfærdig, ikke den
anden.”

Måske vidste tolderen ikke engang selv på det tidspunkt, hvad der var sket, for
den vished, som troen vil skænke os, er dybt knyttet til erfaringen af, at vi ikke
150 kan eller skal frelse os selv.

Derfor er det noget, som vi må bede om og tage imod, og som må siges til os
igen og igen.

155 Derfor siger jeg jer: Gud har i kraft af sin søn, Jesus Kristus, overvundet
afstanden mellem os og sig selv.

Derfor er vi alle ét i Kristus.

160 Derfor vender evangeliet op og ned på alting.

Eller som Maria siger i sin lovsang i indledningen til Lukasevangeliet, hvorfra
lignelsen om farisæeren og tolderen som nævnt stammer:

165 *”Han har styrtet de mægtige fra tronen,
og han har ophøjet de ringe;
sultende har han mættet med gode gaver,
og rige har han sendt tomhændet bort.”*

170 Amen.

Kilde

Manuskript taget fra www.vestervangkirke.dk med tilladelse fra taler.

175 **Kildetype**

Dokumentation på online medie

Tags

11. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

180

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/troels-bak-stensgaards-praediken-11-sondag-efter-trinitatis>

185

190

195

200

205

210

215